

Stanisław Wielgus érsek

A szekularizáció és a modern Egyház

1939. április 23-án született Wierchowiskben (Sandomierzi Egyházmegye). Varsói nyugalmazott érsek. 1969-től a a Lublini Katolikus Egyetemen munkatársa. Doktorátusi címet 1972-ben, kandidátusit 1980-ban szerzett. 1992-től egyetemi professzor. 1988 – 1989 között rektorhelyettesként 1989 – 1998 között pedig a a Lublini Katolikus Egyetemen rektoraként működött. 1990 – 1993 között a Lengyel Rektori Konferencia elnökhelyettese volt. 1991-ben II. János Pál Pápa az Európai Püspöki Szinódus tagjává, 1999 május 24-én pedig a Plocki Egyházmegye püspökévé nevezte ki. Itt 2007-ig működött. A Lengyel Püspökkari Konferencia több bizottságának is tagja volt. A Tudományos Tanácsnak több éven át vezetője, a kormány és a püspöki kar közös bizottságának pedig vezető-helyettese volt. 2004-től a Vatikáni Katolikus Nevelési Kongregáció konzultációs tagja. Több száz kiadvány és mintegy 400 tudományos dolgozat szerzője. Számos doktori és magiszteri munka promotora, több lengyel és külföldi tudományos tanács tagja, állami és lokális kitüntetés tulajdonosa. Pultusk és Plock díszpolgára.

Fennállásának kétezer éve alatt a kereszténység ráébredt arra, hogy egy egyetemes vallást képvisel, s missziója, amely az evangélium hirdetését szolgálja, képes átlépni időbeli, földrajzi, kulturális, faji, nemzeti és más korlátokon. Mindez rendkívüli megújuló képességének köszönhető, valamint annak, hogy a változó körülmények ellenére is aktuális és életerős szükségletként tudott jelen lenni az emberek életében, miközben a kétezer év alatt ugyanaz a Krisztusi Új Hír maradt. Ezért az egyház örökké fiatal és élő.

Az egyház örök fiatalsága és változatlan újdonsága onnan ered, hogy Krisztus misztikus testeként - amelyben állandóan jelen van a Szentlélek -, egyértelműen képes a történelmi idők aktuális jeleinek a felismerésére és értékelésére, miközben kellő erővel rendelkezik ahhoz is, hogy munkálkodjon az életében –s az egész emberiség életében- felbukkanó egyre újabb és újabb kihívásokhoz igazodó hozzáállásán.

Az emberek minden korszakban és kultúrában keresték az idő jeleit. Ezek segítségével próbálták megfejteni a boldog-boldogtalan jövőjüket, az élet-halál kérdését és a siker-sikerterelenség okait. Különös jelnek tekintettek bizonyos történelmi eseményeket, járványokat, betegségeket, természeti katasztrófákat, szokatlan időjárási és csillagászati jelenségeket és egyéb nem szokványos történéseket. A jelek segítségével megkísérelték kiolvasni a természetfeletti erők akarátát. Ilyen jelnek tekinthető Jézus Krisztus személye is, aki a hallgatóságot a megtérésre szólította fel. Szent Lukács feljegyezte a szavait, amelyek így hangzottak: „Ha azt látjátok, hogy nyugat felől felhő kerekedik, mindjárt mondjátok, hogy eső lesz, s ez be is válik. S ha azt látjátok, hogy délről fúj a szél, arra következtettek, hogy hőség lesz, és ez be is következik. Képmutatók! A föld meg az ég jeleiből tudtok következtetni. Hát ezt az időt miért nem tudjátok felismerni? Miért nem ítéletek meg magatokat, hogy mi az igazság?” (Lk.

12, 54-57.) Krisztus gondolatai a jelekről az Evangéliumban olvashatóak, s a II. Vatikáni Zsinat „Gaudium et spes” kezdetű lelkipásztori konstitúciója az egyházzal felteszi a kérdést: Az egyház –amelynek feladata az emberek mellett állni örömteli és reményteli pillanatokban csakúgy, mint szomorúságban és bánat esetén- hogyan ismerje fel és értelmezze az „idők jeleit”? Ez nem könnyű feladat, hiszen az „idő-jelek” általában nem egyértelműek és az Evangélium szemszögéből történő megítélésükhöz az egyháznak szüksége lenne olyan adomány-képességre, amely „fel tudja ismerni azokat a lelkeket”, amelyekről a Szentírás beszél.

MANAPSÁG NAGYON SOK JEL ÉRKEZIK HOZZÁNK.

A II. Vatikáni Zsinat például ilyen jelnek tekintette a kereszténység modern egységsítési szándékát, a növekvő nemzetközi emberi szolidaritást, a szabadság és az igazság utáni általános törekvést, valamint a liturgia megújulása iránti igény megjelenését. II. János Pál pápa a „Pastores dabo Vobis” című buzdító beszédében, valamint sok más írásában és kinyilatkozásában pozitív „jelnek” tekintette a minden eddiginél erősebben megnyilvánuló igényt az igazság és a béke, az alkotás védelme, a természet tisztelete, a világ különböző pontjain megjelenő új evangéliumi lehetőségek, a fiatal egyházak dinamikus fejlődése iránt, valamint az egyre általánosabb vágyat az Abszolútumra és a vele való mély kapcsolatra, amelynek gyümölcse a keresztény és nem keresztény vallás különböző formáinak a terjeszkedése, beleértve a különböző szektákat. Ezek közül nem egy azonban veszélyes, sőt gyilkos. A pozitív jelek mellett azonban II. János Pál pápa felhívta a figyelmet a nyugtalanító és ijesztő jelekre is, mint például: a szélsőséges és egoista individualizmus, amely az ember

céljait pusztán arra korlátozza, ami számára hasznos és kellemes; a gyakorlati és egzisztenciális ateizmus, amelynek következtében sok önmagát kereszténynek tartó ember a mindennapi életben nem mindig vesz tudomást Istenről és az ő tanításairól; a családok ijesztő szétesése, amely a hamis antropológia szolgálatában álló törvényhozás következménye; a hívők vallási tudatlansága, amely sokszor a vallás elhagyásához vezet; a rosszul értelmezett teológiai, kulturális és lelkipásztori pluralizmus, amely megkülönböztető jelet állít a kereszténység és más vallások, illetve kultuszok közé; valamint a hit szubjektívizálása, amely rendkívül káros hatású és amelynek következtében sok ember elvesztette fogékonyságát a katolikus hit integrációja, valamint objektív szerepe iránt, s arra a következtetésre jutott, hogy joguk van saját maguknak eldönteni, melyik hit igazságát és parancsolatait fogadják el, illetve melyiket vetik el.

Az elhunyt pápa különösen veszélyes jelnek, korunk gonosz erőinek rendkívüli mozgolódásának tekintette az ateizmus jelenségét, a vallás és főleg a katolicizmus elenségét, a szekularizmust, amely az ember individuális és társadalmi életéből kiszorítja a valóság természetfölötti dimenzióját, létrehozva így egy olyan civilizációt, amely nem habozik ártatlan emberek millióit meggyilkolni az abortusz, az eutanázia és gyilkos genetikai kísérletek formájában, miközben képmutatóan és teljesen hamisan hangoztatja a modern és felvilágosult fejlődés kibontakozását, valamint az emberi szabadság, méltóság és jog védelmét. Átfogalmazva Marx Károly Kommunista Kiáltványának első mondatát, teljes felelőséggel megállapítható, hogy jelenleg Európában a szekularizmus szelleme (erejének függvényében a különböző országokban) küzd és harcol minden vallási jelenséggel szemben, azt állítva ma-

gáról –főleg az általa birtokolt médiában és oktatási intézményekben-, hogy mint egyetlen feljogosult világnézeti rendszer egy új, európai, sőt az egész világra kiterjedő jogi, morális, társadalmi, politikai és szokásjogi rendet igyekeznek kialakítani. A hadakozó szekularizmus következetesen és kitartóan megvalósított munkálkodása egyértelműen arra irányul, hogy a vallás kiszoruljon a közéletből és –már amennyiben nem sikerül teljesen megsemmisíteni-, az egyén privát életének teljesen mellékes, semmit sem jelentő perifériájára szoruljon. A szekularizmus egyáltalán nem vesz tudomást arról, hogy a vallás természetéből fakadóan közéleti jelleggel rendelkezik, segít az embereknek elhivatottságuk kiteljesedésében a közélet minden megnyilvánulásában, illetve védelmezi az embert az önkényes, teljhatalmú uralkodó állammal szemben, amely abban a pillanatban, hogy rákényszeríti állampolgáira saját elit társadalmi rétegének nevelési és világnézeti elméletét, totalitárius állammá válik. A hadakozó szekularizmus ilyen jellegű tevékenysége segíti a modern világnézeti liberalizmus megvalósulását, miközben azoknak a felvilágosult gondolatoknak az ateista jelszavára hivatkozik, amelynek nevében a francia forradalom a XVIII. század végén francia katolikusok millióin követett el tömegmészárlást. Erre a nemzetgyilkosságra utal az a tény is, hogy az egész emberiség abban az időszakban mindössze 500 millió egyént számlált.

**A MODERN, ATEISTA
LIBERALIZMUS SAJÁTSÁGOSAN
ÉRTELMEZI A SZABADSÁG
ÉS A TOLERANCIA FOGALMÁT.**

A modern emberek vallásossága csak azokat az aspektusokat és elemeket tolerálja –mint biztos és átmeneti szükségszerűség-, amelyek beleférnek az általa hangoztatott

morális, hedonista és totális relativizmust hirdető „megújuló politika” ideológiájának keretei közé. Így például tolerálja, sőt néha dicsekszik az egyház karitatív tevékenységével, a hajléktalanok, betegek, fogyatékkal élők, szegények, valamint a munkanélküliek iránti elkötelezettségével. Ellenben nem tolerálja, sőt szó szerint dühösen reagál az egyház bármilyen politikai jellegű hozzászólására; a törvényt érintő és a természettel, valamint az értelemmel ellenkező parlamenti döntéseire vonatkozó kritikájára, a tehetség hiányában nyilvánosan szentségtörést elkövető színészeket érintő kritikájára - akik így szeretnének széles körű népszerűségekre szert tenni-; az egyház azon felszólítására, hogy a nyilvános vétkesek térjenek meg; valamint a bűnösökre váró isteni büntetés bármilyen jellegű említésére és így tovább.

Mindezek mellett az egyház embereit olyan gúnynevek egész garnitúrájával csúfolja, amelyeket még a XVIII. századi ateisták találtak ki és amelyek száma azóta tovább növekedett, mint: középkori, fundamentalista, homofób, a fejlődés és a demokrácia ellensége, stb. Az ateista liberálisok által ábrázolt teljesen hamis egyház-képen azonban nem lehet csodálkozni. Többségük nem keresztény családból származik vagy nincs is semmi közük a keresztény valláshoz. Azok az emberek, akik nem fogadják el a valóság természetfölötti dimenzióit, tulajdonképpen vakok a transzcendensre. Számukra az egyház csupán egy egyszerű emberi szervezet és intézet, amelynek pusztán világi –politikai, társadalmi és gazdasági- céljai vannak, illetve a nyilvánosság elől gondosan eltitkolt kétes érdekeltségei. Felesleges őket meggyőzni arról, hogy az egyház egy isteni-emberi szervezet, Krisztus Misztikus Teste, amely az eltévedt emberi lelkek megtérítésének és Istenhez történő elvezetésének a céljával jött létre és bár a világi értékek fontosak a kül-

detését tekintve, azok életének és tevékenységének csupán távolabbi terveiben szerepelnek. Ily módon semmi meglepő nincs abban, hogy a szekularizmus erői, ahol csak tudják korlátozzák az egyháznak a politikai életre irányuló befolyását. Mi több, az utóbbi időkben, amikor a nyugati törvényhozás a természettel és az értelemmel ellenkező törvényeket hoz, minden ezzel kapcsolatos kritika tulajdonképpen a demokrácia ellen irányuló merényletnek számít azokban az országokban, amelyekben ezek a törvények megvalósulnak, s maguk a kritizálók kerülnek a törvény elé azért, mert bátorkodtak nyilvánosan tiltakozni az abortusz ellen; mert súlyos bűnnek nevezték a homoszexualitást; vagy azért, mert a hittanórákon és a szentbeszédnek alkalmával nem félték említést tenni az utolsó ítéletről és a bűnökért járó büntetésről, stb. Jellemző példa ezekre a jelenségekre az európai alkotmánytervezet preambulumaéhoz csatolni kívánt kereszténységet megemlítő megjegyzés elleni elkeseredett harc a szocialisták részéről, vagy a brüsszeli testületnek az a demokrácia ellenes és botrányos döntése, amelynek értelmében pusztán katolikus meggyőződésére való tekintettel -és nem pedig valami demokrácia ellenes megnyilvánulása miatt-, nem engedélyezték Buttiglione Rocco kiváló olasz filozófusnak és politikusnak, hogy betöltse magas uniós pozícióját.

A HADAKOZÓ SZEKULARIZMUS MISSZIÓJA A VALLÁS ÉS A VALLÁSOS TUDATOSSÁG TERVSZERŰ ÉS FOKOZATOS MEGSEMISÍTÉSE.

Néhány tíz évvel ezelőtt azokban a mélyen katolikus országokban, amelyek mentesek voltak a kommunista terrortól, szóba sem jöhetett olyan politikai és média irányvonal, amely jogot követel a még meg sem születettek szabad meggyilkolásának, az eutaná-

ziának, vagy az ún. homoszexuális házasságoknak. Ma mindez már tény, s mindössze egy nemzedék alatt sikerült megvalósítani. A vallás elleni küzdelem soha nem fog megszűnni. Az utóbbi években a támadások célja a szokásokból és a közéletből is kiszorítani a vallás még megmaradt elemeit. A törvényből száműzték a Tízparancsolatot, s mindez nyilvánosan és arrogánsan történt. Megismétlődnek a legsötétebb kommunizmus egyes jelenetei, amikor is a bolsevikok ledobták a keresztet a templomokról, majd a közéletből is gondosan kiirtották a vallás minden egyes szegmensét. Hasonlóan a mai szekularizmushoz a fejlődésre, a társadalmi békére és a szabadságra hivatkoztak. Ugyanúgy, mint egykor a bolsevikok által uralt országokban, most azokban az országokban szedik le az iskolák osztálytermeinek falairól az évtizedek óta ott lógó keresztet, amelyeknek a kultúráját a kereszténység alapozta meg. A gyerekek és fiatalok számára megtiltják, hogy a vallás bármilyen szimbólumát magukon viseljék. Megtiltják, hogy kis betlehemeket állítsanak fel nyilvános helyeken, sőt még a karácsonyi és a húsvéti postai képeslapokon sincs semmilyen utalás Jézusra vonatkozóan. Számos liberális média sugallja erőszakosan, akárcsak a kommunizmus alatt, a vallásos szertartások helyett a világi szertartások megtartását. A kereszténységet gyűlölő ideológiai bolsevizmus most máképp próbálja a nemzetek életét irányítani. Egyetlen tevékenységének sincs még véletlenül sem elszigetelődött, diszkordinációs jellege. Sőt, ez egy gondosan megtervezett és az életbe következetesen bevezetett folyamat, célja egy olyan keresztényellenes, ateista arculatú új világ, amelyben a demokráciával összefüggésbe sem hozható globokrácia uralkodik. Jelenlegi célja, hogy a zsidókereszténység ethosának helyébe a megújuló politika ideológiájának a nihiliz-

musa és teljes relativizmusa lépjen. Mindehhez hatalmas politikai erővel rendelkezik, mint például az igen befolyásos média újságírók ezreivel, akik készek a vallással szemben harcolni. Hatalmas anyagi erőket is birtokol, amelyek a fél világot uraló nagyvállalatoktól származnak, valamint számos iskolai és egyetemi szimpatizáns áll mellette, akik a „próféták” utasítására a mélyen demoralizáló megújuló politikát hangoztatják, népszerűsítve a Rousseau téves felvilágosult antropológiájából fogant tekintélyellenes nevelési módszereket. Továbbá művészek és újságírók seregei állnak a szolgálatában, akik a katolikus vallás kigúnyolását, Isten káromlását és a keresztény szentségek megvetését tekintik küldetésüknek. Az iszlám és a judaizmus kigúnyolása végzetes, sőt tragikus következményekkel bír, példák erre a muzulmán országokban történő erőszakos események, amelyek alkalmat adnak néhány liberális európai újságnak a provokáló publikációk megjelentetésére, hasonlóan, mint a norvég tulajdonban lévő „Rzeczpospolita” elnevezésű napilap esetében.

A mai ateista, hadakozó szekularizmus egy utolsó, halálos döféssel készül a kereszténység ellen. Szeretné befejezni a kereszténység megsemmisítését, amelyet még a mostani liberálisok tanítói –vagyis a forradalmár franciák, bolsevikok, mexikóiak és még sokan mások- kezdtek el és valósítottak meg. Ők, a mai ateista liberálisokhoz hasonlóan, Isten iránti gyűlöletüket a francia felvilágosodásból, Marx, Nietzsche, Freud, Sartre és más szekuláris költők elméletéből merítették, amely viszont teljesen független a földi paradicsom elméletű vallástól. A mai „Isten-ellenségek” támadását a demokráciát a nem túl toleráns vallási fundamentalizmusától féltő és a szexuális kisebbség állampolgári jogait védő személyek harsány- és félnék gondolatokat megbénító- kiáltásai kísérik. A

megújuló politika ideológusait nem zavarja, hogy ártatlan emberek millióit ítélik halálra az abortusz, az eutanázia és az emberi embriókon végzett genetikai kísérletek által, továbbá megtesznek mindent erejüktől függően, hogy megkérdőjelezzék az ember alanyi jogát Istenhez fűződő hitének nyilvános felvállalását illetően, illetve az emberi közösségeknek azt a jogát, hogy vallásos világnézetük alapján építhessék fel saját életüket.

Amikor a bolsevikok hatalomra jutottak Oroszországban, az ő hadakozó ateizmusuk véresen leszámolt a papsággal, valamint a világi keresztények millióival. És tették mindent a francia forradalom jelszavának nevében. A sztálini alkotmány állítólag engedélyezte a vallási kultusz megtartását, miközben az ateizmust, mint tudományos világnézetet népszerűsítette. A gyakorlatban valójában csak az ateistáknak volt joguk kinyilvánítani nézeteiket és az állam őket támogatta széleskörűen. A vallás tanítása ellenben bármilyen formában szigorúan tilos volt. Amennyiben valaki bátorkodott ezt a tiltást megszegni, arra borzalmas évek vártak a koncentrációs táborokban. A vallástanátkokat gyakran halálra ítélték. Bierdiajew nagy tekintélyű orosz gondolkodó a véres és vallásellenes bolsevik terror jelenségen elmélkedve, arra a következtetésre jutott, hogy annak kiváltó oka abban keresendő, hogy a nemzet életében a kereszténység helyét maga a bolsevizmus akarta elfoglalni. Egyetlen vallásként és egyetlen világnézetként kívánt létezni.

Természetéből fakadóan az ember vallásos lény. Vallás nélkül nem tud létezni. Abban a pillanatban, hogy elutasítja vagy elveszik tőle az igaz Isten-hitet, azonnal hamis isteneket kezd bálványozni. Így a szovjet kommunizmus tulajdonképpen vallás-pótlékká vált, olyan álvallás, amely az igazi vallásokból merítette külsőségeit. Nemcsak egy ideológiát hozott létre, de egy

monstrum méretekhez igazított kultuszt is, amely –az ideológusok hatására- az isteni tulajdonságokkal rendelkező kommunista pártot és vezetőit szolgálta.

A jelenkori hadakozó szekularizmus folyamatosan próbálkozik a társadalomnak nemcsak a keresztény tartalmakat érintő sterilizálásával, de mindenféle vallási köttődés és szimbólum kiirtásával is, s teszi mindezt azért, mert bizonyos értelemben ő maga szeretne vallássá, illetve álvallássá válni. Így sérthetetlen dogmákkal, álerkölcscsel, kultusszal és szimbolikával rendelkezik. A szekularizmus csak úgy, mint annak idején a kommunizmus, arra törekszik, hogy általános világnézetté fejlődjön. Hasonlóan a kommunizmushoz nem tűri a konkurenciát, s a keresztény szimbólumokkal, valamint Istennel szemben nem titkolt gyűlölettel és agresszióval lép fel. Keresztényellenes világnézeti ideológiából táplálkozik, de a valláshoz fűződő viszonya még szélsőséesebb. Voltaire, az európai szekularizmus egyik atyja szerint, az Istenben való hit szükségszerű az ember számára, és amennyiben Isten nem létezett volna, akkor ki kellett volna Őt találni, mint az egyén és a társadalom erkölcsének kezesét. A felvilágosult gondolkodás mai hívei még tovább mennek, mint Voltaire. Azt állítják, hogy amennyiben Isten létezése biztos lenne, akkor is hallgatni kellene róla és úgy tenni, mintha nem is létezett volna. Az egyik régi természettudóst követve hirdetik, hogy az „Isten-hipotézis” már nem szükséges a mai világ számára. Éppen ezért szerintük nem lenne szabad Istenre vonatkozó utalásoknak felbukkanniuk a közéleti-jogi, politikai, társadalmi és más hivatalos iratokban. Szintén be kellene tiltani a vallási szimbólumok és imák nyilvános használatát, mivel azok sértik az ateisták és agnosztikusok jogait. Különös módon az ateista szekularizmus hirdetői nem veszik észre, hogy ezek

a tiltó rendelkezések sértik a hívő emberek élő jogait és azáltal, hogy elveszik tőlük saját hitük kinyilvánításának a jogát, nyilvános vallási diszkriminációt követnek el. Ezáltal számos a demokratikus államok kormányai között korábban aláírt nemzetközi egyezséget sértenek meg.

Mazurkiewicz P. atya állítása szerint a vallásellenes szekularizmus elméletben egy olyan hamis hipotézissel van dolgunk, amely már az elmúlt években megbukott az emberiség élet tapasztalatainak függvényében. Ezt a filozófiai és szociológiai irányzatot még a XIX. század pozitivistái, marxistái, szcientistái, stb. tették magukévá, s elgondolásuk szerint a tudomány fejlődésével a vallás semmivé foszlik majd. Azonban épp az ellenkezője látszik megvalósulni, a mai világ egyre inkább vallásossá (de ez nem jelenti, hogy kereszténnyé) kezd válni; érezhetően lüktet a vallásosságtól. Kiderült, hogy ennek az elméletnek semmi köze nem volt az empirikusan ellenőrizhető tudományhoz. Egyszerűen csak egyike volt a zászlóra tűzött vallásellenes ideológiáknak. Minden objektív valóság-megfigyelő feljegyzésében szerepel a vallás visszatéréseinek a jelensége, főleg a mai fiatalok körében. Ez a jelenség alátámasztható kézzelfogható jelekkel is, fiatal csoportok milliói vettek részt a pápai találkozókban, akik lelkük mélyéből, ugyanakkor örömteli és lelkes hittel élték át ezeket a találkozót, vagy ugyanezen fiatalok reakciója II. János Pál pápa halálhírére. Arra a hamis elméletre, amely szerint a vallás egy kihalóban lévő jelenség, Habermas Jürgen jeles mai német filozófus is felhívja a figyelmet, aki a XX. század 60-as éveiben az „Új Baloldal” nevű ideológia atyjainak egyikeként maga is hirdette ezt az elméletet. Habermas szerint egy liberális állam a vallás iránti ellenszenv ellenére is a kereszténység tudásából és annak évszázados tradíciójából táplálkozik. Hozzá-

teszi, hogy azok a filozófiai és egyéb gondolkodásmódok, amelyek elvetik a természetfölötti valóságot és nem hivatkoznak egyenesen vagy közvetve az emberi tudat vallási rétegeire, nem képesek még önmaguk megértésére sem. Sok szociológus éppen ezért a mai kort postszekulárisnak nevezi. Hangsúlyozzák többek között azt is, hogy a vallás száműzése az emberi tudatból és a közéletből, megfosztja az embert az értelem átérzésétől. Úgy gondolják, hogy vallás nélkül megrendül az a bennünk élő remény, amely teljes igazságosságot követel minden ember számára, s amely a mai világban nem mindenkinek adatik meg; a remény, hogy igazságosság jár az ártatlanul meggyilkoltaknak, megsebzetteknek, megaláztatottaknak, kifosztottaknak, megcsaltaknak; a sorstól igazságtalanságban szenvedőknek és az élet peremére szorult fogyatékkal élőknek; valamint a több ezer éhhalált szenvedőknek és a származásuk, vallásuk miatt üldözötteknek. A társadalomkutatók jól látják, hogy a vallás milyen nagy szerepet játszik a családok maradandóságában és társadalmi helyzetében, az évekig tartó barátságokban, a házassági hűségben, a nemzeti és kulturális hagyományokban, stb. A vallás az, amely az emberi méltóságot, vagyis Isten gyermekének a méltóságát és az ő nélkülözhetetlen jogait védelmezi. Ezek a jogok megtiltják, hogy a különböző ideológiák változatos céljaik megvalósításához hangszerként használják az embert, mint ahogy azt tették régen és teszik ma is. A vallás újjászületésének a jelensége a mai világban bizonyos paradigmák megváltoztatását követeli, amelyeket valóságnak véltek a felvilágosult ateista filozófiai, valamint a szociológiai, pszichológiai és történelmi tanulmányok is.

A laikus világ és a vallásos világ közötti komoly párbeszédben –már amennyiben tisztességes, racionális és ésszerű kíván lenni– meg kell ezt vitatni. Hogyan beszélhet-

nek a megújuló politika profétáinak jóvoltából elcsépellé vált toleranciáról, amikor elfogadják azt a hamis elméletet, amely szerint a vallás, mint jelenség szükségszerűen szertefoszlik, s ezzel a vallásos emberek életének és világnézetének alapjait sértik meg. A Mazurkiewicz P. által idézett gondolkodó, Casanova José így ír erről a témáról: „Akkor amikor a konzervatív, vallásos személyektől elvárják, hogy olyan magatartási formákat toleráljanak, amelyek szerintük erkölcsileg visszataszítóak, mint például a homoszexualitás, a liberális és laikus európaiak nyíltan hangoztatják, hogy az európai társadalmaknak nem lenne szabad tolerálniuk a vallásos emberek magatartását és szokásait, amelyek erkölcsileg visszataszítóak, mert azok ellentmondásosak a modern liberális európai normákkal [...] Az hogy a laikus liberálisok többségének zsarnoki toleranciátlansága kezd beigazolódni, nem annyira a kormány többségének demokratikus nézetéből fakad, hanem sokkal inkább abból a modernizációs elméletbe beépített szekuláris, célzatos alapelvől, amelynek értelmében a normák egy csoportja reakciós, fundamentalista és nem modern, míg a másik csoportja haladó, liberális és modern.”(3) A vallásos embereket szüntelen megbélyegzik a felvilágosult ateisták által kovácsolt „középkori” jelzővel.

Itt az idő, hogy tisztességesen reflektáljunk a „sötét középkor” témájára, amelyet az ateizmus istentelen ideológiává fejlesztett és ennek következtében irtózatossá bűncselekménnyé is vált. Itt az idő, hogy megmagyarázzuk, honnan származik a hadakozó szekularizmus ideológusainak Istennel szembeni gyűlölete, továbbá borzalmas félelmük Istentől, amelynek következtében hisztérikusán reagálnak nevének bármilyen jellegű említésére és minden vele kapcsolatos szimbólumra. Vajon ez az autonómia elvesztéséből eredő félelem? De hiszen Isten soha senkitől sem vette el

szabad döntési jogát. Isten senkit nem foszt meg a szabadságától. Mindenhatóként megengedheti, hogy az ember fellázadjon ellene, káromolja őt és elvesse magától. Vagyis nem innen származik ez a félelem. Valami másról van szó. Az istentelen ideológiák tulajdonképpen Isten helyét kívánják elfoglalni. Isten helyén saját hamis abszolútumaikat akarják látni és ehhez ártatlan emberek tízezreinek létezését áldozzák fel. Ilyen abszolútumok például a faj, az állam, a nemzet, a társadalmi osztály, vagy akár az ún. liberális demokrácia, amely kész eltávolítani azokat a személyeket a társadalomból, akik nem ismerik el olyan isteni bíróságként, amely az igazság-hazugság, az élet-halál és a jó-rossz kérdésében dönt. A vallás ellenes propaganda hatása alá került emberek egy része előbb vagy utóbb fájdalomosan fedezi fel, hogy egy olyan világban, amelyben nincs helye Istennek, nincs helye az embernek sem. Az istentelen ideológiák megfosztják az embert Isten-gyermeki méltóságától, s így egy olyan állati sorba taszítják őt, amely rosszabb a többi állaténál és amelyet néhány ökológus egyenesen a világ természetét támadó vírusnak nevez. A szekularizmus dalnokai tulajdonképpen ártalmas állatnak tekintik az embert, s teszik mindezt számtalan hamis elgondolás alapján, miközben megvannak győződve arról, hogy minden tevékenységük mély humanizmusból fakad.

A mai hadakozó szekularizmussal összefüggésben fontos hangsúlyozni a félreértések elkerülése érdekében, hogy a kereszténység nem ellensége a világiasságnak. Sőt kiemelendő, hogy a kereszténység vezette be elsőként a többi civilizáció számára ismeretlenként a *sacrum* és *profanum* szférájának következetes szétválasztását. Ez a szétválasztás már a Teremtés Könyvében is szerepel. A világ megteremtésének története egyértelműen megfosztja a csillagokat isteni mivoltuktól –amellyel az ókori civilizációk és

filozófiák felruházták őket-; a világtól elkülöníti a mitológiát, így téve világivá, de nem ellenségessé a vallással szemben. A Biblia és a kereszténység azt a tézist hirdeti, hogy minden, amit Isten teremtett az szép és jó, beleértve a matériát is, amelyet a platonizmus, a neoplatonizmus és sok más fontos filozófiai irányzat is lenézett és magával a rosszal azonosította, sőt minden rossz forrásának tekintette. A mulandóság értékelésére és annak a szentség szférájától történő elválasztására Jézus jól ismert szavai is felhívják a figyelmet: adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené! (Mt 22,21) A fentebb leírtak függvényében újra felmerül a kérdés: hogyan alakulhatott ki a korábban felvázolt hadakozó szekularizmus?

Mindenekelőtt megállapítható az a fontos tényező, hogy az utóbbi évtizedekben a szekularizmusnak, vagy másképp laicizmusnak a vallás viszonylatában két alapvető értelmezése és megvalósítása alakult ki: az európai és az amerikai.

A laicizmus európai modelljét és annak a valláshoz történő viszonyulását a francia és az angol felvilágosult ateizmus, illetve a francia forradalom formálta. Ez a modell, amely teljesen elveti a világ transzcendentális síkjának a létezését, a nemzet kultuszát hirdeti, s ez képezi a jogi és társadalmi struktúrájának, illetve a fiatal nemzedék nevelésének és oktatásának az alappilléret. A vallás és a hit vagy teljes megsemmisülésre ítéltetett, vagy az állampolgár magánéletének szférájába száműzetett. A *sacrum* és a *profanum* szférájának szétválasztása ez esetben radikális és könyörtelen. A laicizmus másik modellje filozófiai-társadalmi elgondolások, valamint az amerikai forradalom és alkotmány által körvonalazódott. Az Egyesült Államok mélyen vallásos embereket nevelt. Így az amerikai forradalomnak semmi köze nem volt az ateizmushoz. Következésképpen nem meglepő, hogy a laicizmus

amerikai modelljének alaptézise szerint az államhatalmat korlátozza az állampolgár magánjoga, amelynek ereje valahonnan a természet törvényéből táplálkozik és amely még az állami és egyéni jogoknál is fontosabb. A természet törvénye tulajdonképpen az isteni, transzcendentális valóság, amelyet nem definiáltak hitvallás vagy felekezet szerint, de amely a legfelső ítélkezést és a legalapvetőbb garanciát jelenti az amerikai nemzet társadalmi életében. Éppen ezért az amerikai nemzet életében és jogrendszerében a mai napig fennmaradtak bizonyos vallásos tartalmak és isteni hivatkozások – az ateista liberalizmus egyre hangosabb támadásai ellenére is.

A laicizmus fentebb felvázolt modelljei fontos szerepet játszottak a modernség mai két értelmezésében. A francia modell befolyása által meghatározott modernség tulajdonképpen nem más, mint egy felvilágosult vallásellenes világnézet, amelynek központi gondolata a teljes valóságnak a természet materiális síkjához történő lekorlátozása, a természetfeletti valóság kiküszöbölése, illetve az emberi értelemben vetett maximális bizalom, amely a törvényhozásban, a társadalmi, kulturális, iskolai és egyéb életben felállítja a végző kritériumokat és normákat. A modernség amerikai modellje általánosságban véve a mai napig megőrizte a transzcendentális sacrumhoz fűződő viszonyát, annak ellenére, hogy a XX. század 60-as éveiben a hírhedt megújuló politikában megnyilvánuló neomarxista és a posztmodernista támadások célpontja lett.

A mai nyugat-európai országokban a modernség francia modellje dominál és éppen ezért ezekben az államokban a politika lényegét meghatározza a szekularizmus ideája, amely a vallást nem kedveli, sőt inkább az ellenségének tekinti. Ennek a politikának az egyik fő feladata a társadalom megszabadítása az ideológiáktól és a vallástól, amelyet még meg is vádol azzal, hogy háborúhoz, gyűlö-

lethez, kölcsönös üldöztetésekhez, valamint terrorhoz vezető konfliktusokat támaszt. Valamikor a régmúlt századokban az egyház és a világi állam közötti harc a hatalom és a szuverenitás hatáiról szólt. Ma a nyugati országokból ez a jelenség teljesen eltűnt, s a jelenlegi csata az egyház által követelt köz-erkölcs körül forog. Sokrétű munkálkodás figyelhető meg, amely számos nyugati országban az állami erő által képviselt szekularizmus vallásellenes befolyása alatt maradt, s amely a szélsőséges szubjektivitást és utilitarizmust hirdeti annak érdekében, hogy az egyén másokhoz és a társadalomhoz fűződő viszonyát ne befolyásolhassa semmilyen egyetemes erkölcsi norma, illetve semmilyen erkölcsi kötöttség. Bőven elegendők az állami törvényekből eredő kötöttségek. Ezeknek a tevékenységeknek köszönhetően az ember egyedül maradt a problémáival, s csak a saját szerény erejére támaszkodhat.

A szekuláris erők ellenséges hozzáállása ellenére az egyház felvállalja, hogy állandó próbát tesz a mai elveszett és elhagyott ember támogatására. Igyekszik tudatosítani, hogy az igazságot önmagáról csak a hozzá közelállókhoz és az Istenhez fűződő viszonyából tudja megismerni, hiszen természetéből fakadóan társadalmi és vallásos lény. Erre utal az a tény is, hogy a kereszténység a múltban és a jelenben is az egyetlen szegmens, amely összekapcsolja az összes európai államot a köztük fennálló nyelvi, etnikai, gazdasági és kulturális különbség ellenére. A kereszténység ruházta fel őket a természet, a méltóság és az emberi jogok tudatával, csakúgy mint az alapvető intellektuális, etikai, művészi irodalmi és más értékek tudatával. A kereszténység választotta szét a sacrum és profanum egységét is, mint ahogy az már korábban említésre került. A kereszténység létrehozta az általános közoktatást, az egyetemeket és a mai újkori oktatás alapjait. Az ő érdeme a

kiváló művészet és irodalom, a kórházak és az egész karitatív gondoskodás, vagyis a híres *communio caritatis*. Természetesen az egyház életében is voltak visszaélések, bűnök, sőt még büntények is. Ott, ahol ember van, ott megjelenik a rossz is, az eredendő bűn hatása, amelyről a kereszténység nem feledkezik meg, és amelynek köszönhetően az igazhitű kereszténység soha nem alkotott utópisztikus elméleteket a földi paradicsom létrehozásáról. II. János Pál pápa mélységes alázattal kért bocsánatot az emberiségtől a kereszténység fennállásának kétezer éves jubileuma során minden rosszért, amelyet a keresztények követtek el az elmúlt húsz század alatt. Soha senki nem tett semmi hasonlót a történelem folyamán, annak ellenére, hogy a keresztény vallás nevében elkövetett rossz nem áll semmilyen arányban az istentelen ideológiák által elkövetett kozmikus méretű rosszal szemben. Minden kereszténynek, aki saját gyengeségére, valamint az általa és testvérei által elkövetett rosszra emlékezik, egyúttal joga van az alázatos büszkeségre is, amelyet saját lelki hazája, az egyház hatalmas – múltbeli és mai- tettei váltanak ki és nem kellene a kissé barátságatlan erők által célzatosan ráaggatott alsóbbrendűségi érzés előtt fejet hajtania. Épp ellentétesen, kötelessége hangsúlyozni azt a hatalmas jót, amelyet az egyház a múltban és a jelenben is megvalósít. Továbbá kötelessége megdönteni az ateista szekularizmus hamis, de tudományosnak beállított dogmatikus elméleteit, mint például, hogy a lélek a matéria terméke, míg az erkölcs a körülményeké, amely az Istentől elforduló ember utilitarista és hedonista céljait hivatott szolgálni.

Az egyház kötelessége és feladata hangsúlyozni, hogy az ember természetfölötti méltóságából eredendően olyan jogok illetik meg, amelyeket minden, de különösen a magát demokratikusnak nevező jogrendnek feltétlenül figyelembe kell vennie, így példá-

ul az élethez való jog a fogantatástól a természetes halálig; a tulajdonhoz, a szabadsághoz való jog; a házassághoz való jog, amely köteleket jelent férfi és nő között; a családhoz, a békéhez való jog; a vallás szabad gyakorlásának joga, valamint a munkához való jog, amely sokszor megegyezik a kenyérhez és az élethez való joggal.

A munka nemcsak kenyeret ad, de meghatározza az élet értelmét is. Sőt a munka az ember együttállója Isten világtéremtésének örökös folyamatában. A munka hiánya mérhetetlenül negatív társadalmi, gazdasági és pszichikai következményekkel jár. Éppen ezért a kereszténység átvette a bencések hagyományából azt a sokat mondó jelmondatot, amelyben hinnie kell minden kereszténynek. „Ora et labora” – „imádkozzál és dolgozzál”. Már az eredendő bűn következményének leírásából tudjuk, hogy a munka csapás is lehet –amennyiben rabszolga jellegű, illetve erőn felüli. Ez esetben nem boldogítja, inkább tönkreteszi az embert, degradálja a személyiségét ugyanúgy vagy talán még jobban, mint a munka hiánya. És itt kap nagy szerepet a mai állam, amelynek elsődleges feladata lenne a többivel szemben, hogy új munkahelyeket teremtsen; egyúttal vigyáznia kellene arra, hogy a dolgozó ember ne legyen megkárosítva és megalázva a munkaadó által, de ugyanakkor a munkaadó se legyen megkárosítva a munkáját rosszul és lelkiismeretlenül teljesítő dolgozó által.

A bibliai szimbolikára utalva az egyházat sokszor ábrázolják úgy, mintha az örök boldogsághoz a történelmen átvándorló Isten népe lenne. A leküzdendő nehézségek és a sokféle akadály ellenére, valamint a gonosz különböző formái által eltévelyedve és időnként elesve, az Eucharisziával táplálkozó és a Szentlélek által segített Isten népe mégis egyfolytában közelít a céljához. Az egyháznak az évszázadokon átvándorló biblikus

ábrázolása felveti annak az egyház-képnek a felülvizsgálatát, amely hatalmas, tökéletes és minden részletében befejezettnek tekintett építményként festi le. Csak gondoskodni kell róla és megvédelmezni őt, de összességében már nem igényel semmilyen további változtatást. Azonban ez nem így van. Az élet dinamikus. Az ember és az egyház is szakadatlanul újabb és újabb kihívásokkal és problémákkal találja szemben magát. Változik az emberi mentalitás, kultúra, tudomány, életstílus, technológia és a gazdaság is. Újabb és újabb veszélyek jönnek: háborúk, terrorizmus, totalitarizmus, hatalmas munkanélküliség, nélkülözés és így tovább. Az egyház évszázadok óta fellép ezekkel a veszélyekkel szemben. Amennyiben képes rá, védi a szenvedőket, üldözötteket, fellép a védelmükben, megemlékezik róluk és felkarolja őket karitatív tevékenységével. Ennek függvényében a változó világban állandóan módosítania kell tevékenységének és létezésének módszerein. Éppen ezért mindig aktuális a következő jelmondat: „Ecclesia semper reformanda” – „Az Egyháznak mindig meg kell újulnia”. Meg kell újulnia abban az értelemben, hogy az új időkhöz kell igazítania a világ lelkipásztorizálását és evangelizációját csak úgy, mint a rászorulóknak nyújtandó támogatását. Mindeközben szem előtt kell tartania II. János Pál pápa szavait, amelyek értelmében az egyház útja a múltban, a jelenben és a jövőben is mindig az ember, s az egyház Krisztus által azért alapított meg, hogy az emberi szíveket megtérítse, hogy az embereket körülölelje gondoskodásával és elvezesse őket a megváltáshoz. Mindemellett az egyháznak a legnagyobb emberi tudás segítségével, folyamatosan és kitaróan, egyre mélyebb és szélesebb körű magyarázatot kell adnia a Kinyilatkozásról, vagyis a teológiáról. Az egyháznak ez az állandó megreformálása azonban nem érinti a megváltoztathatatlant;

így sem Krisztus hitének igazságát, sem az Evangéliumra és a Tízparancsolatra épülő erkölcsöt nem érinti. Ilyen értelmezésben az egyház változatlan. Ilyen értelemben tehát az egyház mint hatalmas, mozdíthatatlan, minden korózióknak ellenálló szikla áll a történelmi változások óceánjának közepén.

„Crux stat dum volvitur orbis” – „A világ folyamatos változása ellenére is áll a kereszt” – állítja az egyik liturgikus szöveg és ez így is van kétezer éve. A történelem során nem egyszer felbukkantak ún. egyház-reformerek, akik szerették volna megváltoztatni a kereszténységnek ezt a megváltoztathatatlan lényegét. Az ő tevékenységük sajnos szakadáshoz és sok szerencsétlenséghez vezetett. Manapság szintén akadnak ilyen reformátorok, akik szakadatlanul mindenféle változást követelnek az egyháztól, mint például: az ártatlan emberi élet védelmének felhagyását, a szex erkölcsön kívülre helyezését, a szent gyónás megszüntetését, a pokol létezésébe vetett igaz hit elutasítását, papi rend létrehozását a nők számára, homoszexuális házasságok bevezetését stb. Az Apostoli Szentszék válasza változatlan: „Non possumus”. Ez a válasza a szekuláris erők folyamatos kritikái ellenére is. Nem változtathatunk azon, amit az Isten rendelt el, hangoztatják a pápák, hiszen ez már nem az ember hatásköre. Az egyház nem alkalmazkodhat a mai szekuláris lelkületű világhoz, amely állandóan a „földi mennyország”-játékot kívánja játszani a társadalomban. Aki házasságot köt az idő lelkével, az hamar özvegygé válik, állítja képletesen Berger amerikai szociológus és igaza van. Az egyház történetében sokfajta példát láthattunk az idő lelkéről, mégis mindegyik semmivé vált, mint a felszálló reggeli köd, míg a katolikus egyház a mai napig is fennáll és saját hatáskörében átfogja az egész világot. Mindezt a Keresztbe és a Krisztus tanaiba vetett változatlan hitének köszönheti. A kí-

sértéssel, hogy kövesse az idő lelkét Krisztus is találkozott, amikor az ördög köztudottan megkísértette őt. Az ördögi kísértésre Ő így válaszolt: „Távozz tőlem Sátán!” (Mt 16,23). Krisztust megkísértette a nép körében megrendült népszerűségének a visszaszerzése is. Erre akkor került sor, amikor csodát tett, s megsokszorozta a kenyeret és a halat, majd kinyilatkoztatta az Oltáriszentséget. Ekkor mondta el, hogy mindenkinek, aki örökké akar élni, fogyasztania kell az ő testéből és innia az ő véréből. A több ezres felháborodott tömeg, amelyik pár perccel korábban még Királynak nevezte, elfordult tőle, megvetően megrándította a vállát, majd megkérdezte: „Kemény beszéd. Ki hallgatja?” Még az apostolok arcán is megjelentek a kétely jelei. Krisztus mégsem vonta vissza szavait és nem változtatta meg azok értelmét sem; nem szaladt az elmenő tömeg után azzal a felkiáltással, hogy „Várjatok, mert nem jól értettetek meg!” Krisztus tudta, hogy jól értették őt, s várt hitük őszinte és egyértelmű jeleire. Sőt mi több, kész volt mindentől lemondani, amennyiben nem hisznek neki. Még az apostolokról is lemondott volna. Ezért fordult hozzájuk azokkal a híres szavakkal: „Ti is el akartok menni?” (J 6,68)

Ez a jelenet sokszor megismétlődött már az egyház életében is. Nemegyszer ki van téve a –politikai, média és egyéb– ún. reformátorok kísértéseinek, akik látszólag nagyon aggódnak az egyházért, valójában azonban semmi közük sincs hozzá. Ők a fejlődésre, a demokráciára, a toleranciára és hasonlókra hivatkozva -előszeretettel használva ezeket az álkulcs-fogalmakat-, arra szólítják fel az egyházat, hogy mondjon le a „paradise now” – „mennysország itt és most” szemléletű emberek számára nem kényelmes igaz hitről és a keresztyén erkölcsi normákról.

Szomorú, hogy a szekuláris erők és médiájuk, azért hogy szavahihetővé tegyék az

egyház elleni szemrehányásaikat és kísértéseiket, bizonyos országokban papi személyeket választanak erkölcsi és intellektuális tekintélyeknek, akiket aztán felhasználnak arra –miközben sokoldalúan támogatják őket-, hogy az egyházat megvádolják fundamentalizmussal, sötétséggel, befalazottsággal, a világra irányuló nyitottság hiányával, stb. Németországban már évek óta ilyen szerepet tölt be Hans Küng és Eugen Drewermann. A lengyel liberális erőknek és a hozzájuk tartozó médiának szintén sokszor akad ilyen hasznos segítsége a lelkészi körökből, akik azért teszik mindezt, hogy a világ szeresse őket és hozzá-tartozzanak az „intellektuális elithez”, ahogy azt Szent János Evangéliumában is olvashatjuk. Ellenben Krisztus világosan megfogalmazza: „Ha gyűlöl majd benneteket a világ, gondolatok arra, hogy engem előbb gyűlöl nálatok. Ha a világból valók volnátok, mint övéit szeretne benneteket a világ.” (J 15, 18-19). Aki ismeri az Egyház történetét, az tudja, hogy eredményesen és evangéliumi szellemen azok reformálták meg, akiket nem a góg és a könnyelműség vezetett, hanem akik lelkük mély alázatosságával és Krisztus híveként tették ezt. Nem a valdensek, albigensek és hasonlók által elhintett zűrzavar reformálta meg az egyházat, hanem Szt. Ferenc és Szt. Domonkos; nem a XVI. századi szétszakadás előidézői, hanem Loyolai Szent Ignác, Szalézi Szt. Ferenc és még sok más szent.

AZ EGYHÁZ VÁLTOZATLANUL LÉTEZIK A KERESZT MELLETT.

Fennállását mélyen realista és a földön megvalósuló paradicsom utópiáját nélkülöző valóságtudat kíséri. Nem ígér paradicsomi állapotot a földön, hiszen annak megvalósulását mindig megakadályozza a szenvedés, a betegség, az öregség és a halál. A szórakozást kedvelő társadalom nem akar a halálra gondolni, mert az szerinte „politikailag nem he-

lyes”. Ezért van jelen az örök és a szekuláris média zűrzavara, s ezért hallhatóak olykor, amikor Isten épp eszükbe jut, neki címzett panaszok akkor, amikor olyan tragédiák történnek, amelynek során emberek esnek váratlanul áldozatul. Az egyház szüntelenül figyelmeztet arra, hogy mi emberek csupán vándorok vagyunk, a mi egzisztenciák hihetetlenül törékeny és időszakos, s bármikor az isteni bíróság elé kerülhetünk. És ezen semmit nem tud segíteni sem a szekuláris filozófia, de még a legmodernebb tudomány és technológia sem. Az egyház kétezer éve tanítja, hogy emberi létezésünk a halál felé tart, amely egy kapu az örökkévalósághoz. És ezen nem lehet változtatni.

Hittel felvértezve a kereszt mellett, s megértve az ember minden félelmét, tragédiáját és vágyait, nyitottan minden fajra, kultúrára és nemzetiségre az egyház képes volt minden nemzet életében részt venni, magasztalva annak széleskörű kultúráját, segítve a gonosz legyőzését és kísérettel szolgálva a megváltás felé vezető úton. A katolikus egyház nem koncentrált szektaszzerűen csak saját híveire, tudatában van annak, hogy elhivatottsága az egész emberiségre irányul, s így kötelessége minden emberről gondoskodnia, főleg a szenvedőkről, a magányosokról, az üldözöttekről, a szegényekről, az éhezőkről, hiszen tisztában van azzal is, hogy minden szükségét szenvedő emberben ott lakozik Krisztus, aki a mi irgalmasságunkra vár és aki a mi irgalmasságunk alapján fog majd egyszer ítélkezni fölöttünk.

Az egyháznak a mindenféle kultúrára, fajra és nemzetre irányuló nyitottsága nem öszszetevésztendő a hamis vallási pluralizmussal, amely a vallások közé egyenlőségelet tesz és amely szerint Krisztus egyenlő Buddhával, Mohameddel és más vallásalapítókkal, valamint elfelejti megkülönböztetni az igazat a hamistól. Az egyház minden embert

szolgálni szeretne meggyőződésétől függetlenül, de soha nem mondhat le az igazságról. Mindig azt fogja hirdetni, hogy Krisztus volt a világ egyetlen Megváltója, az egyetlen Kapu, amely az üdvözüléshez vezet. Ő az egyetlen Út, az Igazság és az Élet. Az egyház szeretettel, lehetőségeihez mérten segítőkézzel, tudással és civilizációval fordul minden rászoruló néphez. Senkire nem kényszeríti rá, nem erőszakolja rá a kereszténységet, hiszen az Evangélium egy lehetőség és nem utasítás. Egyszerűen szeretne megosztani a szegények, a magányosok, a szenvedők és az erőszak áldozatainak sorsán. Azonban soha nem mond le arról, hogy hirdesse az igazságot a Krisztus-Megváltóról, a kereszténységről, mint a szeretet vallásáról, valamint arról, hogy minden emberben ott lakozik a hallhatatlan lélek, mindenki ott fog állni az Isten ítélőszéke előtt és hogy Isten mindenki örök boldogságára vágyik. Az Egyház missziós feladatait nem prédikációk, előadások vagy konferenciák által szeretné megvalósítani –ámbar a tudás nagyon fontos-, hanem sokkal inkább a szeretetből kiinduló tevékenységével és annak bizonyítványával. A heroikus felebaráti szeretetnek köszönhetően az egyház szörnyű üldöztetése ellenére is ki tudott bontakozni az első évszázadokban. Jól érthetően ír erről „Deus caritas est” című enciklikájában XVI. Benedek pápa. Megemlíti Julianus Apostata római császár személyét (meghalt 363-ban), aki 5 éves gyermekként átélte saját családjának a kereszténynek tartott II. Constantius császár általi lemészárlását. Ennek következtében Julianus pogánnyá lett, s később császárként elrendelte a keresztények borzalmas üldöztetését, sőt a Római Birodalom kötelező vallásaként szerette volna visszaállítani a pogányságot. Az kereszténység egyetlen pozitívumának annak karitatív tevékenységét tartotta. Úgy gondolta, hogy a galileaiak a –keresztény és nem

keresztény- rászorulóknak nyújtott gondoskodásuk miatt hódították meg a világot, s ha a pogányok ezt a magatartást követik, akkor ők is győzni fognak.

Az egyház miközben küldetését a különböző kultúrákhoz igazítja és így az életük részesévé válik, soha nem feledkezhet meg arról, hogy segítsen a szegényeken, betegeken, üldözötteken, munkanélkülieken és magányosokon. Azonban nem korlátozhatja tevékenységét pusztán a horizontális szféra irányába és nem alkalmazkodhat a nemzeteket uraló szekuláris és utilitárius gondolkodásmódhoz, amely a rászorulóknak csak a jelenlegi élethelyzetét látja, hiszen akkor az egyház is csak egy lenne a mostani célokért küzdő sok társadalmi intézmény között és így elveszítené eredeti küldetését, vagyis azt, hogy az emberek szívét elvezesse Istenhez, a nemzeteket pedig az örök üdvözüléshez.

A hadakozó szekularizmus, az evidens rossz tolerálása, a permisszivizmus, a téves vallási pluralizmus, a relativizmus, a hedonista konzumerizmus és az egyéb mostani idő-jelek arra ösztökélik az egyházat, hogy különösen mélyrehatóan elmélkedjen el jelenlegi és jövőbeli feladatain. Nem hagyhatja, hogy a mostani szekuláris társadalmak dinamikus erői elsodorják. Hatalmas belső erőre van szüksége a keresztényellenes ideológiával történő párbeszédhez, valamint energiára ahhoz, hogy határozott ellenállást mutasson minden rossz és téves jelenség iránt. A hiteles párbeszéd lényege nem maga a párbeszéd lefolytatása. A párbeszéd becsületes, racionális, érzelemmentes, a partner méltóságát tisztelő vélemények és világosan, pontosan meghatározott álláspontok összeütközése egy olyan közös kérdésben, amelyet mindkét fél másképp lát és értékel, mégis mindkét fél számára fontos. Csak az így értelmezett párbeszédnek van értelme, s ez igaz a szekuláris ideológiával folytatott

párbeszédre is. Úgy tűnik érdemes az alábbi módszert alkalmazni az egyház által felvállalt azon tevékenységeket illetően, amelyek itt és most fontosak a jelenkori problémák megoldásához és az alapvető feladat meghatározásához,:

1) *Minden szemszögből meg kell ismerni a helyzetet.*

Meg kell ismerni azt a konkrét történelmi-társadalmi helyzetet, amelyben az egyház jelenleg fennáll, s a cél érdekében fel kell használni a szociológia, a pedagógia, a filozófia és más tudományok professzionális segítségét. Meg kell ismerni azoknak az embereknek az élethelyzeteit is, akikre az egyház tevékenysége kiterjed, meg kell ismerni az ő problémáikat, félelmeiket, világnézetüket, érték hierarchiajukat, nyelvezetüket, anyagi, valamint lelki szükségleteiket.

2) *Hősiesen tanúskodni Krisztusról, elfogadva a világnézeti pluralizmust.*

El kell fogadni azt a tényt, hogy a mai társadalmak sok nemzetiségiek, a benne élő emberek is különböző fajokhoz, kultúrákhoz, vallásokhoz tartoznak és eltérő politikai, társadalmi és világnézeti felfogást képviselnek. Ugyanakkor a katolikus egyház híveinek bátorságot kell meríteniük, hogy hősiesen felvállalják és megvédjék –akár nyilvánosan is– vallási és világnézeti meggyőződésüket, de nem csak szóban, hanem elsősorban saját keresztény életükkel mutatva példát. Az elmúlt évszázadokban az egyház által evangelizált világban erősen pozitív szerepet játszott egyes hívők szent személyisége, valamint szakmai szakértelmük az akkori tudományban és kultúrában. A világ mai evangelizátorának szintén meg kell felelnie ezeknek az elvárásoknak. Jól kell ismernie felebarátai nyelvét és azon a nyelven szólni hozzájuk, amelyet ők is jól megértenek. Ez nagyon

fontos a mai emberek evangelizálása során, akik képi civilizációban élnek, szinte kizárólag olyan tévés műsorokkal táplálkoznak, amelyeket a tévé hatalmas szerkesztősegei, Hollywood filmgyárjai, valamint más intézmények készítenek és nem a világ evangelizálása céljából.

3) *Evangéliumi támadást kell indítani.*

Ki kell dolgozni egy stratégiát a lelki, evangéliumi támadáshoz, amelyet felelősségteljesen, mindig szeretettel, folyamatos imádkozással, valamint hatalmas következetességgel kell megvalósítani és nem szabad megtörni semmilyen fenyegetés, ellentét vagy tornyosuló probléma esetén sem. Az európai és főként a nyugati, de a mi társadalmunk esetében is világosan és egyértelműen rá kell mutatni a benne élő gonosz mindenféle formájára, amelyet a hadakozó szekularizmus ideológiája kelt életre és irányít, azonban soha nem szabad lemondani a demokratikus rendszer elfogadásáról és az állampolgári szabadság alapelvéről.

4) *A mai ember életének középpontjában kell lenni és nem szabad hagyni, hogy az egyház kiszoruljon a közéletből.*

A mai egyház nem fogadhatja el a modern idők szekuláris, gyakran keresztényellenes lelkületét. Sőt mi több, kötelező számára, hogy ellenkezzen. Azonban ez nem jelenti azt, hogy a mai társadalmon kívül kellene elhelyezkednie és csak a vallási feladataira összpontosítania. Szerepéhez híven szolidaritást kell mutatnia minden olyan emberrel szemben, aki segítségre szorul függetlenül azok —vallásos vagy nem vallásos- nézeteitől. Az egyháznak be kell épülnie a mai ember sorsába, problémáiba, nyomorúságába, valamint szükségleteibe. Mindig a rászoruló közelében kell lennie, különben nem tud fennmaradni a mai világban. És itt nem csak arról van

szó, hogy ott kell lennie az anyagi nyomorúságban szenvedők mellett, hanem azok mellett is, akik erkölcsi nyomorúságban szenvednek, akik házassági és családi krízist élnek át, akiket a kapzsiság, a gőg, a gyűlölet vezérel és akik elvesztették az élet értelmét. Ott kell lennie azok mellett, akik megfulladnak a sokféle morális erkölcs szabadságában, miközben rabszolgái lettek különböző függőségeknek, a pénz kultúrájának és más kényszereknek. Az egyháznak kötelező kiállnia a társadalmi igazság mellett, a munkanélküliek mellett, továbbá a korrupt és erőtlenséggel igázás szolgálatát, valamint a zsarnoki kapitalizmus által megkárosítottak mellett. II. János Pál pápa keserűséggel állapította meg, hogy emberek millió mentek az istentelen ideológiák után, mert azok társadalmi igazságot ígértek. Megígérték, hogy védeni fogják a szegényeket és kiszolgáltatottakat, hogy megvalósítják azt, amit a keresztényeknek nem sikerült, hiszen azok a hatalom birtokában elárulták alapvető keresztény kötelességeiket – a rászoruló iránti felebaráti gondoskodás kötelességét; tolerálták a szörnyű kizsákmányolást és az erőszakot, sőt még az egyébként testvéreiknek tartott szegény emberek rabszolgátságát is. Az utóbbi évtizedekben az egyház a falhoz szorult és folyamatos védekezésre volt kényszerítve a nyugati országokban. Állandó támadásoknak, vádaskodásoknak és kihallgatásoknak van kitéve. XVI. Benedek pápa is felszólított minket, keresztényeket arra, hogy merítsünk bátorságot nem csak hitünk megvédéséhez, de egy a világban elindított következetes és folyamatos evangéliumi támadáshoz is. A támadás természetesen nem jelent agresszivitást. Az evangelizáció nem jelent veszélyt senki számára, még a keresztények legnagyobb ellenségeire nézve sem. Csak jót hoz magával, jóindulatot,

szolidaritást a szenvedőkkel és üdvözülést. Éppen ezért minden kereszténynek részt kellene ebben vennie teljes energiájával, minden tehetségével és lehetőségeivel együtt. Amikor folyik a harc az emberi lelkek üdvözüléséért és egy erkölcsileg jobb világért, akkor nem szabad félreállni és mások küzdelmén bámészkodni. Ez a misszió mindenkinek szól. Ez egy feladat mindannyiunk számára, erőnk nagyságának, társadalmi pozíciónk, képzettségünk és lehetőségünk függvényében. Egészségügyi vagy más korlátozó körülmények fennállása esetén a minket körülvevő világ evangelizációját segíthetjük lelkes és folyamatos imádkozással, amely olyan hatalmas erővel bír, hogy még a legkeményebb emberi szívet és az egész világot is képes megváltoztatni. Olyan idők járnak, amikor nem szabad kishitű, lusta, kényelmes, ironikus világszemléletű és a jobb világért folyó harc nehézségét felebarátainkra átruházó kereszténynek lenni.

5) *Evangelizáció saját életpéldával, amely hű Krisztus életéhez.*

IV. Pál pápa azt mondta egykoron, hogy a mai világnak elsősorban a hit tanúira van szüksége, míg a hit oktatóira csak akkor, ha ők maguk is tanúk. Mindennapi életünkkel kell igazolnunk Krisztust, hiszen másképp senkit nem tudunk közelebb vinni Istenhez és senkit nem tudunk megtéríteni. A keresztény vallás legnagyobb ellenségei maguk a keresztények, amennyiben viselkedésük arról tanúskodik, hogy semmit sem kezdenek a kereszténységgel; amennyiben úgy élnek, mintha Isten nem is létezne, s mintha nem hagyta volna ránk a Tízparancsolatot és az Evangéliumot. Életünkkel igazolni Istent annyit jelent, hogy teljesítjük Isten nekünk elrendelt akaratát, amely benne foglaltatik az isteni és a templomi parancsolatokban, valamint

a helyzetünkkel és foglalkozásunkkal járó kötelezettségeinkben is.

Ez a keresztény élet szentségének a lényege. Mindezt nagyon erősen hangsúlyozza XVI. Benedek pápa a „Deus caritas est” című enciklikájában. A mai egyháznak, amely olyan nyugati – pluralista és demokratikus-társadalmakban kénytelen létezni, amelyekben rosszakaratú, sőt keresztény ellenes emberek gyakorolják a hatalmat, nem lenne szabad beleragadnia egy sajátságosan letargikus állapotba, passzívan szemlélve a kereszténység szemé láttára történő szétbomlását és nem lenne szabad csupán az üldöztetésével, valamint a közéletben korlátozottá vált szereplésével kapcsolatos siránkozásra, kritizálásra és panaszkodásra hagyatkoznia. Az ezekben az országokban fennálló egyháznak kötelező aktívan részt vennie a közéletben és saját, alternatív, az Evangéliumhoz és a keresztény kultúrához méltó felelettel válaszolnia a gonosz minden javaslatára, amely a keresztény élet törvényeire irányul, így mind a társadalmi, a politikai, a gazdasági, a médiát érintő és az oktatási életre vonatkozó jogi és más kérdésekben is. Természetesen számolni kell azzal, hogy egy ilyen fellépés a nemzet keresztény életének a védelmében óhatatlanul hangos és igénytelen ateista támadást fog maga után vonni a szekularizmus részéről. Ezt tudomásul kell venni és túlélni. „Stā firmus ut incus, quae percutitur” – „Légy ellenálló mint a kalapáccsal ütött üllő” – írta vértanú halála előtt Antiochiai Szent Ignác tanítványának Diognetusnak, aki szintén üldözött volt. Szavai az eltelt majdnem kétezer év ellenére is aktuálisak mindannyiunk számára, akiket a Krisztusba vetett erős hitünk miatt megtámadnak, gúnyolnak, üldöznek vagy megsértenek. Az utóbbi évtizedekben néhány országban az egyház egy kissé lusta és kényelmes volt.

Nyugalmat akart és így elvesztette élő kapcsolatát híveivel, akik viszont megrekedtek a jólétben. Minden nagyobb ellenállás nélkül vette tudomásul a keresztény hit és erkölcs ellen irányuló jogi rendeleteket. XVI. Benedek pápa most arra szólítja fel ezeket az egyházakat, hogy lépjenek távolabb attól a faltól, amelyhez odaszorították őket. Szülessen újjá az a Feltámadott Krisztusba vetett élő hit, amely képes hegyeket megmozgatni. Éljenek Krisztussal. Ismerjék el Őt nyilvánosan. Kövessék a szegény, alázatos, szenvedő, embereket szerető, őket megtérítő és az üdvözüléshez vezető Krisztust.

6) *A triumfalizmus és a lélektelen elavultság elvetése.*

Az egyház számára hatalmas veszélyt jelentett és jelent ma is a folyamatos és szükségszerű -akár világi, akár egyházi- önfejlesztés során fellépő triumfalizmus, önelégültség és lustaság, csak úgy, mint az elavult lelkipásztorokodás. Ez utóbbi megvalósítása ugyanúgy történik, mint évtizedekkel korábban, nem figyelnek az Evangélium megfelelő nyelvezetére, s nem figyelnek arra sem, hogy részt vegyenek a hívők mozgalmi, illetve a katolikus laikátust tömörítő egyesületek és szervezetek életében. Nem elég egy materiális egyházat építeni. Nehézség és fárasztó munka esetén elsősorban lelki egyházat kell építeni szeretettel, jóakarattal, jósággal és alázatossággal. Egy mai papnak le kell vetnie megszokott elavultságát. Hitel kell élnie, s intellektuálisan folyamatosan fejlődnie kell, hogy értelemmel és szóval is megfeleljen a mai kor tanult emberének. Ugyanakkor a mély imák emberének is kell lennie; hiszen nem elég állandóan Istenről beszélni, Istennel beszélgetni is kell.

7) *Meg kell tanulni felismerni és elkergetni az élet gonosz lelkeit.*

Tudatosítanunk kell magunkban azt a tényt, hogy nem mi katolikusok – világiak és

nem világiak- alapítjuk az egyházat. Azt Krisztus alapította meg. Nekünk, Isten gyermekeinek az a kötelességünk, hogy gondoskodjunk róla, védelmezzük és saját életünkkel igazoljuk valódiságát. Szakramentális életet élve, beoltva Krisztusba és az imákban Istennel összekapcsolódva tanuljuk meg felismerni az idők jeleit; tanuljuk meg felismerni a lelkeket is, ahogy arra a Szentírás is buzdít minket. Tanuljuk meg megkülönböztetni a jó lelkeket a gonoszaktól privát, valamint társadalmi és politikai életünkben egyaránt; a befolyásos média tevékenységében, a jelenleg működő rendszerekben, az oktatás módszereiben és a fiatal generáció nevelésében. A gonosz démonokat következetesen el kell kergetnünk mind a privát, mind a társadalmi életünkben. Ez utóbbi esetében rengetegen vannak: korrupció, kicsapongás, gyűlölet, árulás, hazugság, gyilkosság, csalás, stb.

Biztosan emlékezünk az Evangélium azon jeleneteire, amikor Jézus kiűzi a gonosz démonokat a megtévelyodott emberekből. Jézus szavára a démonok, ha sikoly, káromlás, düh és átkozódás közepette is, de elengedték az általuk fogvatartott embereket. Ott ahol Krisztus lakozik, ahol az ő szava hallható, ott nincs hely démonok számára, el kell menniük. A Jézus által elkergetett démonok dühösen kiabáltak: „Mi közünk egymáshoz, názáreti Jézus?” (marek 1, 24) Ez a jelenet ma is megismétlődik. „Mit akartok tőlünk, Jézus és a te egyházad?”-hangoztatják dühödten mindazok, akiket Jézus és az ő egyháza meg akar téríteni. „Ne avatkozz bele a mi életünkbe”-mondják az egyháznak címezve több ezren. „Ne avatkozz bele válásainkba, házasságtöréseinkbe, az abortuszokba, az eutanáziába, elkorcsosult szexuális életünkbe, csalásainkba és hazugságainkba. Ne avatkozz bele gyűlölködéseinkbe, elkeseredett haragosságunkba, felebarátaink meg-

vetésébe, valamint az életünkhöz kapcsolódó kötelezettségeink fatális módon történő teljesítésébe! Ne avatkozz bele!”-kiáltják a démonok a különböző médiák, pártok, csoportosulások, értelmiségiek, művészek és még számtalan magánszemély hangján. Mégis, minden kiáltozás, káromkodás és fenyegetés ellenére, az egyháznak kötelessége hirdetni az Evangéliumot, figyelmeztetni a vétkeket, valamint a hit és a megtérítés felé terelni az embereket.

8) *Az Evangélium olyan, mint a só.*

Az Evangélium megvált, boldoggá tesz és értelmet ad létezésünknek. Olyan, mint a só, amely megízésmíti emberi életünket, de bűnös sebeinkre szórva kegyetlenül tud csípni is. A kereszténység a szeretet vallása, de egyúttal követelődő vallás, valamint a kereszt, a vezeklés és az áldozat vallása is. Folyton arra ösztökél minden keresztényt, hogy pusztítsa el a benne élő öreg, pogány, démonokkal teli embert és engedje, hogy helyébe megszülethessen az új, istenfélő ember. Minden halál nehéz, így hibáink és bűneink halála is. Mégis szükségyszerű és nélküle nincs kereszténység, sem üdvözülés. Az egyház olyan, mint egy jó édesanya. Gyermekei iránti szeretetből védi őket a halálos veszedelemtől. Időnként figyelmezteti, sőt megdorgálja az embert. Akár a jó édesanya, aki nem engedi könnyelmű gyermekének, hogy hozzáérjen a gyertya lángjához, amely lenyűgözi őt. Ezért figyelmezteti az egyház is a hívőket a hadakozó szekularizmus démonára, amelyet szeretne isteni szóval lecsillapítani az Evangéliumtól oly távol álló, mai társadalmakban.

SUMMARY

Secularity in confrontation with modern Church

Modern times, in opinion of philosophers and theologians, are set by different signs

of times. They concern many aspects of people's life and effect in many different manners on their life, their way of thinking and acting. Problem of secularization is one of the issues which people of faith are worried about. It enters to all areas of human life and sometimes it performs unexpected changes. Antidote surely on that secularization in new evangelism, which is also taken by catholic environments. We must have a hope that this reflection will cause tilting over that, what really makes people rich, holy and friendly.

BIBLIOGRÁFIA:

XVI. Benedek: „Deus caritas est” c. enciklika, A keresztény szeretetről, Krakó, 2006.

Hilarion von Wien: Pseudoreligion mit dogmatischen Grundsätzen, „Die Tagespost”, 142 szám, 2005.11.29., 6. old.

Lajolo G.: Az egyház és a keresztények szerepe a jövő Európájában, „Európában az egyház, OCIPE az Információk és Európai Kezdeményezések Katolikus Irodájának közlönye, 10. szám (2005), 3-8. old.

Lehmann K.: Neue Zeichen der Zeit, „Die Tagespost”, 113. szám, 2005.09.22., 12-15. old.

Vallás és Kultúra között Európában, Kereszténység – iszlám – laicizmus, A katolikus egyház szerepe az európai integrációs folyamatban (konferencia anyagok, Krakó, 2005.09. 9-11.), Gliwice, 2005.

Schwiback A.: Das Labyrinth wird Selbstzweck, „Die tagespost”, 142. szám, 200.11.29., 9. old.

Stanisław Wielgus püspök 2007. április 26-ai előadása

A „Rzeczpospolita” c. napilap jelenleg a Mecom Csoportoz tartozik

Vallás és kultúra között Európában, Kereszténység – iszlám – laicizmus, (szerk.), M. Góra, Gliwice, 2005., 116. old.